

IZJAVA SVJETSKOG PSIHIJATRIJSKOG DRUŠTVA O DRUŠTVENOJ PRAVEDNOSTI ZA OSOBE S DUŠEVNIM SMETNJAMA

Uvod

Diljem svijeta osobe s duševnim smetnjama suočene su s diskriminacijom i preprekama njihovu ravnopravnom i potpunom sudjelovanju u društvu. Iz mnogih zemalja dolaze dokazi o isključivanju osoba s duševnim smetnjama iz inicijativa za razvoj društva te zbog toga imaju povećani rizik od zapadanja u bijedu. Loše duševno zdravlje je i uzrok i posljedica diskriminacije i uskrate prava.

Manjak dostupne i kvalitetne zdravstvene zaštite koju si osobe s duševnim smetnjama mogu priuštiti dovodi do pogoršanih pokazatelja mentalnog zdravlja, što bilježe i prate Svjetska zdravstvena organizacija te druge brojne organizacije u pojedinim državama svijeta. Usto, sve više čvrstih znanstvenih dokaza govori da osobe s duševnim smetnjama u prosjeku žive 10-15 godina kraće od onih koji ne boluju od duševnih poremećaja.

UN-ova Konvencija o pravima osoba s invaliditetom prepoznaje da "diskriminacija bilo koje osobe na osnovi invaliditeta predstavlja povredu prirođenog dostojanstva i vrijednosti čovjeka," kao i potrebu "promicanja i zaštite ljudskih prava svih osoba s invaliditetom, uključujući i one kojima je potrebna veća podrška". UN-ova Konvencija o pravima osoba s invaliditetom potvrđuje i univerzalnost, nedjeljivost i međusobnu ovisnost svih ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Društvena pravednost način je kako apostrofirati univerzalnost, nedjeljivost i međusobnu ovisnost svih ljudskih prava i temeljnih sloboda. Načela društvene pravednosti govore o jednakosti pristupa prilikama i uslugama te jednakim pravima, što vodi boljim ishodima.

Preporuke

S obzirom na gore navedeno, pozivamo međunarodnu zajednicu, vlade, humanitarne organizacije, međunarodne organizacije za zdravlje i razvoj, psihijatrijska, liječnička i psihološka udruženja te sve pojedine pružatelje zdravstvene zaštite osobama s duševnim smetnjama neka prepoznaju diskriminaciju i socijalnu isključivost s kojom se susreću osobe s duševnim smetnjama, apostrofiraju da duševne bolesti zahtijevaju angažan bez odlaganja, te pomognu osobama s duševnim smetnjama u dobivanju društvene pravednosti, na sljedeće načine:

1. Smanjiti nedostatnost liječenja duševnih bolesti poboljšanjem pristupa sveobuhvatnim, kvalitetnim terapijskim postupcima dostupnima u zajednici i na način prihvatljiv osobama s duševnim smetnjama i njihovim obiteljima, poštujući njihova prava i ophodeći se prema njima kao prema jednakovrijednim članovima društva.
2. Reformirati i reorganizirati sustav psihijatrijske zdravstvene zaštite kako bi se nudili terapijski postupci namijenjeni oporavku i rehabilitaciji.
3. Smanjiti preranu i visoku smrtnost osoba s duševnim smetnjama primjenom medicinskih intervencija koje pokrivaju njihove zdravstvene potrebe, te skrbeći da osobe s duševnim smetnjama imaju pristup svim programima promocije zdravlja, prevencije bolesti, liječenja i rehabilitacije jednak ostalim članovima društva.
4. Uvesti radne i rehabilitacijske programe za osobe s duševnim smetnjama kako bi dobili i zadržali svoju autonomiju te učinkovito i u potpunosti sudjelovali u svim oblicima društvenog života.
5. Uvesti programe za promociju mentalnog zdravlja i prevenciju bolesti kako bi se smanjilo poboljšanje od duševnih bolesti, te poglavito snizila visoka stopa samoubojstava.
6. Pobriniti se da su osobe s duševnim smetnjama uključene u sve razvojne ciljeve i programe kako bi se smanjila neprihvatljivo visoka razina bijede među oboljelima od duševnih bolesti.
7. Prepoznati negativni utjecaj ekonomske krize na mentalno zdravlje građana te prilikom uvođenja ekonomskih reformi, strategija i programa provoditi i procjenu utjecaja tih ekonomskih promjena na mentalno zdravlje građana.
8. Povećati uključenost osoba s duševnim smetnjama i njihovih obitelji u društvo i sva područja građanskog života.
9. Uključiti osobe s duševnim smetnjama i njihove obitelji u procese odlučivanja, vodeći brigu da učinkovito sudjeluju u planiranju, isporuci i nadzoru zdravstvene, psihijatrijske i socijalne skrbi.
10. Pobriniti se da osobe s duševnim smetnjama imaju mogućnost obrazovati se jednako kao ostali, a posebno brinuti da u postojećim obrazovnim sustavima budu pokrivena obrazovna potreba djece koje imaju probleme s psihičkim zdravljem i ponašanjem.
11. Osigurati osobama s duševnim smetnjama jednak pristup zapošljavanju i jednaku mogućnost stjecanja prihoda kakav imaju ostali članovi zajednice.
12. Poticati adekvatne standarde života u zajednici nudeći osobama s duševnim smetnjama pravedan pristup dobrom standardu stanovanja, ne izdvajajući ih iz zajednice.

Usto, kako bi se sve prethodno navedeno ostvarilo, pozivamo vlade i međunarodnu zajednicu:

- a) povećajte izdvajanja za psihijatrijsku, zdravstvenu i socijalnu skrb za osobe s duševnim smetnjama;
- b) uklonite pravne i zakonske zapreke potpunom i učinkovitom sudjelovanju osoba s duševnim smetnjama u svim vidovima građanskog, političkog, gospodarskog, društvenog i kulturnog života u zajednici; te
- c) uvedite programe obrazovanja i informiranja javnosti radi smanjenja stigmatiziranja i diskriminacije osoba s duševnim smetnjama.

Naposlijetku, napominjemo da je 66. skupština Svjetske zdravstvene organizacije, u kojoj su sudjelovale sve njene zemlje članice, usvojila sveobuhvatni Akcijski plan za promicanje mentalnog zdravlja za razdoblje 2013.-2020., te je 157 zemalja članica Ujedinjenih naroda ratificiralo UN-ovu Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom u svrhu postizanja društvene pravednosti za osobe s duševnim smetnjama. Pozivamo sve države neka u implementaciju tih dviju međunarodnih akata aktivno uključe psihijatre i ostale stručnjake u zaštiti mentalnog zdravlja.

Izjavu potpisuju:

